

A Synthesis of the Master's Degree-theses in Educational Administration Conducting in Southern Thailand

**Ampha Boonchaoy¹ Phongsri Vanitsuppavong²
and Suvith Boonchaoy³**

¹Ed.D.(Educational Administration), Assistant Professor,
E-mail: bampha@bunga.pn.psu.ac.th

²Ph.D.(Educational Administration), Assistant Professor,

³Ed.D.(Educational Administration), Assistant Professor,
Department of Educational Administration,
Faculty of Education, Prince of Songkla University

Abstract

The objectives of this research are to analyze the general feature and to synthesize the findings of the master's degree-theses in educational administration from Thai universities written during 1985-1994 of which the location studied is the south of Thailand. The samples are 353 selected master's degree-theses from 10 universities. The instrument for data collection is an inventory of features of the theses, then the data are analyzed statistically by a percentage.

According to the synthesis of the findings, the research content can be divided into 7 categories: administrative process, school administration, administration by the tasks of the education office's administrators, administration by committee, educational leadership, supervision, and other administrations.

1) As for an administrative process, it has been found the most studies investigate Gulick and Urwick's POSDCoRB. This administrative performance is mainly high. Considering the performance of every variable, no difference is found overall.

2) As for the school administration, it has been found the most studies investigate 6 tasks. These six tasks are moderately performed but highly expected. The administration perform school business administration more than other tasks.

3) As for the administration by the tasks of the education office's administrator. The synthesis of the research findings shows the most of the District Education Officers perform moderately in two ways: (1) in the form of three-centers including information and planning center, service and coordination center, and follow-up and evaluation center, (2) in accordance with the structure of the education office's administration that is divided into 3 sections-general administration, academic planning and evaluation, and educational activities.

Mostly, the studies about the administration by the tasks of the Chief of District Primary Education deal with 6 tasks: academic affairs, staff personnel administration, school business administration, student personnel administration, school building and facilities, and school-community relations. Overall, their performances in these six tasks are moderate.

4) As for the administration by committee, it has been found that most theses study about the Provincial Primary Education Commission, followed by the District Primary Education Commission and school clusters. Their performances are investigated according to the tasks specified by the Office of the National Primary Education Committee. Overall, the performances of these three committees are moderate.

5) As for educational leadership, it has been found that most theses investigate the characteristics, leadership styles, and behavior of the leaders.

The investigation of the leader's characteristics is mostly about his morality, human relations, personality, leadership, competence, while that of his leadership style is whether he is a autocratic, a democratic, or an laissez-faire leader. The administrators and teachers prefer a democratic leader to others. As for the leader's behavior, two dimensions are studied most-initiating structure and consideration structure. The administrators have a high level of both dimensions of the leader's behavior.

6) As for supervision, it has been found that most theses study are internal supervision, followed by supervisory activities and performance of the supervisors, respectively. All of them are performed moderately. The supervisory activity preferred most by school administrators is a meeting.

7) As for other administrations, it has been found that most master's theses investigate the quality of education concerning 3 processes: administrative process, supervisory process, and instructional process. For quality development, the administrators perform highly in the administrative process and instructional process, but moderately in the supervisory process.

Keywords: Synthesis, Master's Degree-theses, Educational Administration, Southern Thailand

การสังเคราะห์งานวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ที่ศึกษาในพื้นที่ภาคใต้

อำเภอ บุญช่วย¹ ผ่องศรี วาณิชย์สุภวงศ์² และ สุวิทย์ บุญช่วย³

¹Ed.D.(การบริหารการศึกษา), ผู้ช่วยศาสตราจารย์

E-mail: bampha@bunga.pn.psu.ac.th

²Ph.D.(การบริหารการศึกษา), ผู้ช่วยศาสตราจารย์

³Ed.D.(การบริหารการศึกษา), ผู้ช่วยศาสตราจารย์

ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

วัตถุประสงค์ของงานวิจัยเพื่อวิเคราะห์ลักษณะทั่วไปของงานวิทยานิพนธ์และสังเคราะห์ข้อค้นพบจากวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยที่ศึกษาในพื้นที่ภาคใต้ระหว่างปีพ.ศ. 2528-2537 กลุ่มตัวอย่างเป็นวิทยานิพนธ์ 353 เรื่อง จากมหาวิทยาลัยที่เปิดสอนสาขาวิชาการบริหารการศึกษา 10 แห่งที่ผลิตผลงานวิทยานิพนธ์สาขาวิชาการบริหารการศึกษาในพื้นที่ภาคใต้ระหว่างปีพ.ศ.ดังกล่าว เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบบันทึกรายละเอียดงานวิทยานิพนธ์ สถิติใช้ค่าร้อยละ ผลการสังเคราะห์งานวิจัยสรุปได้ดังนี้

การสังเคราะห์ผลการวิจัย สามารถแบ่งเนื้อหาได้เป็น 7 กลุ่มคือ การบริหารงานตามกระบวนการบริหารงานของผู้บริหาร การบริหารงานตามภารกิจของผู้บริหารโรงเรียน การบริหารงานตามภารกิจของผู้บริหารสำนักงานทางการศึกษา การบริหารงานโดยคณะกรรมการ ภาวะผู้นำทางการศึกษา การนิเทศการศึกษา และการบริหารการศึกษาอื่น ๆ ข้อค้นพบจากเนื้อหาทั้ง 7 กลุ่มปรากฏดังนี้

1) การปฏิบัติงานตามกระบวนการบริหารของ Gulick และ Urwick (POSDCoRB) ส่วนใหญ่ผู้บริหารปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามกระบวนการบริหารของผู้บริหารจำแนกตามตัวแปรต่างๆ ส่วนใหญ่ไม่พบความแตกต่าง

2) การบริหารงานตามภารกิจของผู้บริหารโรงเรียน ส่วนใหญ่ผู้บริหารปฏิบัติภารกิจทั้ง 6 งานที่เป็นจริงในระดับปานกลาง และที่คาดหวังอยู่ในระดับมาก ผู้บริหารยังปฏิบัติงานธุรการและการเงินมากกว่างานด้านอื่น ๆ

3) การบริหารงานตามภารกิจของผู้บริหารสำนักงานการศึกษา ได้แก่ ศึกษาธิการอำเภอซึ่งปฏิบัติงานใน 2 ลักษณะคือ ปฏิบัติงานในลักษณะศูนย์ 3 ศูนย์ และปฏิบัติงานตามโครงสร้างการบริหารงานของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ 3 งาน ภารกิจทั้ง 2 ลักษณะนี้ศึกษาธิการอำเภอปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอที่บริหารงานตามภารกิจงานบริหารโรงเรียน 6 งาน โดยรวมปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน

4) การบริหารงานในรูปคณะกรรมการ ส่วนใหญ่ศึกษาคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด อำเภอ และกลุ่มโรงเรียนตามลำดับ การบริหารงานตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการของคณะกรรมการทั้ง 3 ประเภทดังกล่าวมีการบริหารงานตามภารกิจอยู่ในระดับปานกลาง

5) ภาวะผู้นำทางการศึกษา ส่วนใหญ่ศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้นำ แบบผู้นำและพฤติกรรมผู้นำ ข้อค้นพบด้านคุณลักษณะผู้นำพบว่าผู้นำควรมีคุณธรรม มีมนุษยสัมพันธ์ มีความรู้ความสามารถในงาน มีความเป็นผู้นำ มีบุคลิกภาพที่ดีสำหรับแบบผู้นำที่ผู้บริหารและครูต้องการคือ ผู้นำแบบประชาธิปไตยมากที่สุด ส่วนพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารส่วนใหญ่มีพฤติกรรมมีดีมุ่งงานและมุ่งสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง

6) ข้อค้นพบจากการนิเทศการศึกษาพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนระดับปานกลาง การปฏิบัติตามภารกิจของศึกษานิเทศก์อยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน ส่วนกิจกรรมการนิเทศที่ผู้บริหารโรงเรียน และศึกษานิเทศก์ใช้มากที่สุดคือการประชุม

7) การบริหารการศึกษ้อื่นๆ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการบริหารกระบวนการนิเทศ และกระบวนการเรียนการสอน โดยผู้บริหารปฏิบัติงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาในกระบวนการบริหารการเรียนการสอนอยู่ในระดับสูง ส่วนกระบวนการนิเทศอยู่ในระดับปานกลาง

คำสำคัญ: การสังเคราะห์, วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต, การบริหารการศึกษา, พื้นที่ภาคใต้

บทนำ

การศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัยได้กำหนดเกณฑ์ให้มีแผนทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งกำหนดไว้ไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต ในระดับปริญญาโท และปริญญาเอก กำหนดไว้ไม่น้อยกว่า 48 หน่วยกิต ในแบบ 1 และ 72 หน่วยกิต ในแบบ 2 ทั้งนี้เนื่องจากการทำวิทยานิพนธ์เป็นกระบวนการแสวงหาความรู้อย่างมีระบบด้วยระเบียบวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ผลการวิจัยจึงมีความสำคัญในการนำไปใช้ในการจัดการศึกษารวมทั้งนำมาใช้วางแผนบริหารการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (จันทร์เพ็ญ เชื้อพานิช และคณะ, 2531, 37) ดังนั้นผลการวิจัยจากวิทยานิพนธ์จึงเป็นแหล่งความรู้แหล่งหนึ่งสำหรับนักการศึกษาและนักการบริหารการศึกษา

สำหรับการเรียนการสอนในสาขาวิชาการบริหารการศึกษา ซึ่งมีความสำคัญมากสาขาหนึ่ง เปิดทำการสอนตั้งแต่ปริญญาตรีจนถึงปริญญาเอก ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ในประเทศไทยเปิดสอนระดับบัณฑิตศึกษา สาขาการบริหารการศึกษาทั้งหมด 14 แห่ง (มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2539, 2) ส่วนใหญ่จะมีหลักสูตรแผน ก คือ แผนทำวิทยานิพนธ์ ต่อมาในระยะหลังมีการเปิดสอนแผน ข คือ แผนการสอบประมวลความรู้รอบรู้เพิ่มขึ้น

สำหรับการวิจัยเพื่อวิทยานิพนธ์สาขาวิชาการบริหารการศึกษาในประเทศไทยระดับปริญญาโท เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เปิดทำการสอนปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา เมื่อปี พ.ศ.2506 (สงวน สุทธิเลิศอรุณ, 2529, 5) หลังจากนั้นมหาวิทยาลัยต่างๆ เปิดทำการสอนระดับบัณฑิตศึกษาในสาขานี้อีกหลายสถาบัน นับถึงปี พ.ศ. 2537 มีทั้งหมด 14 แห่ง และการที่มหาวิทยาลัยต่างๆ จัดการเรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษาหลายแห่งทำให้มีการผลิตผลงานวิจัยจำนวนมาก ก่อให้เกิดปัญหาบางประการตามมาดังที่สุพัฒน์ สุกมลสันต์ (2535, 2) กล่าวไว้ดังนี้

1) การมีงานวิจัยจำนวนมาก แต่ไม่ได้นำมาใช้ ถือว่าเป็นการสูญเปล่าทางการลงทุน ทั้งนี้เกิดจากปัญหาความไม่สมบูรณ์ของการวิจัย สถานภาพของผู้ทำการวิจัย และความจำกัดทางผลการวิจัย

2) การวิจัยที่ทำกันในอดีตจนถึงปัจจุบันมีความแตกต่างกันมากในเรื่องวิธีการวิจัย เนื้อหาการวิจัย กลุ่มตัวอย่าง หรือการวิเคราะห์ได้อย่างจริงจัง และอาจมีงานวิจัยจำนวนหนึ่งที่มีเนื้อหาวิจัยที่เหมือนกันหรือคล้ายคลึงกัน แต่ยังไม่มีการรวบรวมวิจัย หรือสรุปว่าผลการวิจัยที่แท้จริงเป็นอย่างไร จึงเป็นการยากแก่ผู้ที่จะนำผลการ

วิจัยไปประยุกต์ใช้ด้วยความมั่นใจได้

3) การมีวิจัยจำนวนมาก ก่อให้เกิดปัญหาความซ้ำซ้อนในเรื่องการวิจัยได้ง่าย

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เป็นมหาวิทยาลัยในภูมิภาคภาคใต้ ที่เปิดสอนปริญญาโทสาขาวิชาการบริหารการศึกษา ตั้งแต่ปี พ.ศ.2531 เป็นต้นมา รับนักศึกษาปีละ 10-15 คน ตามหลักสูตรแผน ก (2) ซึ่งเป็นหลักสูตรที่เรียนรายวิชาต่างๆ ที่กำหนด และจะต้องทำวิทยานิพนธ์ไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2541, 345) เพื่อให้ให้นักศึกษาฝึกการทำวิจัย มุ่งศึกษาหาความรู้ใหม่ และฝึกการวิเคราะห์การแก้ปัญหาอย่างมีระบบ ประกอบกับมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์เป็นสถาบันการศึกษาที่สนองความต้องการของประชาชนในภูมิภาคภาคใต้เป็นหลัก การทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาจึงมุ่งศึกษาในภาคใต้ทั้งหมด คณะผู้วิจัยเห็นความสำคัญของปัญหาการทำวิทยานิพนธ์ และเพื่อขจัดความซ้ำซ้อนในลักษณะต่างๆ จึงสนใจที่จะทำการสังเคราะห์งานวิทยานิพนธ์สาขาวิชาการบริหารการศึกษาของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย โดยศึกษาจากปี พ.ศ.2528-2537 ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นแหล่งความรู้เกี่ยวกับการบริหารการศึกษาของไทยเป็นอย่างมาก

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะทั่วไปของวิทยานิพนธ์ และสังเคราะห์ข้อค้นพบจากวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยที่ทำในภูมิภาคภาคใต้ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2528-2537

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ งานวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษาของนักศึกษาที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยทุกแห่งในประเทศไทยที่ทำในพื้นที่ภาคใต้

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจงงานวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชา

การบริหารการศึกษาที่ทำในพื้นที่ภาคใต้ ซึ่งปรากฏเป็นเอกสารรูปเล่มสมบูรณ์จากห้องสมุดของมหาวิทยาลัยต่างๆ ทั่วประเทศไทยที่จัดหลักสูตรมหาบัณฑิตทางการบริหารการศึกษา ได้แก่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง มหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒสงขลา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ รวมทั้งสิ้น 353 เล่ม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ลักษณะเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยนี้ เป็นแบบบันทึกรายละเอียดงานวิทยานิพนธ์ ซึ่งประกอบด้วย 2 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของงานวิทยานิพนธ์ ได้แก่ ชื่อสถาบันที่ผลิตงานวิจัย ชื่อผู้ทำวิจัย สถานภาพของผู้วิจัย ชื่อเรื่อง ปีที่ทำการวิจัย และประเภทของงานวิจัย

ส่วนที่ 2 รายละเอียดเกี่ยวกับงานวิทยานิพนธ์ ได้แก่ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ตัวแปรต้น ตัวแปรตาม เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล สถิติใช้วิเคราะห์ข้อมูล และผลการวิจัย

2.2 การสร้างเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้ คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบบันทึกรายละเอียดงานวิทยานิพนธ์ตามลำดับดังนี้

1) ศึกษาเอกสารตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสังเคราะห์งานวิจัย

2) ศึกษาคู่มือการทำวิทยานิพนธ์ และงานวิทยานิพนธ์ต่างๆ

3) กำหนดขอบเขตของเนื้อหา และประเด็นสำคัญที่ต้องการศึกษา

4) สร้างแบบบันทึก ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้จัดบันทึกรายละเอียดต่างๆ ของงานวิทยานิพนธ์ที่ต้องสังเคราะห์ทั้งเชิงปริมาณและเชิงเนื้อหา

5) นำแบบบันทึกรายละเอียดงานวิทยานิพนธ์ที่สร้างขึ้น มาพิจารณาความครอบคลุมของเนื้อหาโดยคณะผู้วิจัย และทำการปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องสมบูรณ์

6) นำแบบบันทึกรายละเอียดงานวิทยานิพนธ์ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับวิทยานิพนธ์มหาบัณฑิตของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จำนวน 5 เล่ม เพื่อหาความตรงในการบันทึกรายละเอียดของงานวิทยานิพนธ์ โดยคณะผู้วิจัยทดลองบันทึกรายละเอียดต่างๆ ตามแบบบันทึก ปรากฏว่าสามารถจดรายละเอียดได้ครบถ้วนตามความต้องการ

7) นำแบบบันทึกรายละเอียดงานวิทยานิพนธ์ไปทดลองบันทึกรายละเอียดงานวิทยานิพนธ์ชุดเดิมทั้ง 5 เล่ม อีกครั้งหนึ่ง โดยทิ้งช่วงเวลาห่างจากการบันทึกครั้งแรก 2 สัปดาห์ เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบสำรวจด้วยวิธีการทดสอบซ้ำ (Test-Retest Method) จากนั้นนำผลการบันทึกรายละเอียดของงานวิทยานิพนธ์ทั้ง 5 เล่ม มาเปรียบเทียบกับผลการบันทึกครั้งแรกเป็นรายข้อ ปรากฏว่าคณะผู้วิจัยทำการบันทึกรายละเอียดได้ถูกต้องตรงกัน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 สํารวจรายชื่องานวิทยานิพนธ์ที่ทำในพื้นที่ภาคใต้จากบัญชีรายชื่อตามห้องสมุดของมหาวิทยาลัยต่างๆ ที่เปิดสอนหลักสูตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

3.2 เก็บรวบรวมข้อมูลจากงานวิทยานิพนธ์โดยทีมงานผู้วิจัย ณ แหล่งผลิตที่พบงานวิทยานิพนธ์นั้น

3.3 ทำการบันทึกรายละเอียดต่างๆ ของงานวิทยานิพนธ์ลงในแบบบันทึกรายละเอียดงานวิทยานิพนธ์ทุกเล่มที่ทำในพื้นที่ภาคใต้

4. การสังเคราะห์ข้อมูล

การสังเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยนี้ ได้แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

4.1 การสังเคราะห์เชิงปริมาณ เนื่องจากงานวิทยานิพนธ์เป็นการศึกษาปัญหาเดียวกันทั้งหมด จึงใช้วิธีการสังเคราะห์ตามแนวคิดของ Glass และคณะ (1981) โดยการสังเคราะห์เชิงปริมาณด้วยค่าร้อยละในส่วนของคุณลักษณะทั่วไปของวิทยานิพนธ์

4.2 การสังเคราะห์เชิงเนื้อหา นำผลงานวิทยานิพนธ์ที่ศึกษาปัญหาเดียวกันหลาย ๆ เล่มมาสรุปเนื้อหาสาระโดยอาศัยหลักการแบ่งหมวดหมู่ตามเนื่องงานการบริหารทั้งหมด 7 หมวด ได้แก่

1) การบริหารงานตามกระบวนการบริหารของผู้บริหารการศึกษา

2) การบริหารงานตามภารกิจของผู้บริหารโรงเรียน

3) การบริหารงานตามภารกิจของผู้บริหารสำนักงานทางการศึกษา

4) การบริหารงานโดยคณะกรรมการ

5) ภาวะผู้นำทางการศึกษา

6) การนิเทศการศึกษา

7) การบริหารการศึกษาอื่นๆ

5. สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล

คณะผู้วิจัยนำข้อมูลส่วนที่วิเคราะห์ในเชิงปริมาณมาจัดกระทำแปลงข้อมูลให้เป็นรหัสที่เครื่องคอมพิวเตอร์สามารถอ่านได้ และบันทึกข้อมูลลงในแผ่นบันทึกข้อมูล เพื่อเป็นแฟ้มข้อมูลสำหรับวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC* สถิติที่ใช้เป็นสถิติเชิงพรรณนา และค่าร้อยละ

สรุปผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์ลักษณะทั่วไปของงานวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ที่ศึกษาในพื้นที่ภาคใต้ระหว่างปี พ.ศ.2528-2537

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถาบันที่ผลิตผลงานวิทยานิพนธ์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษาในพื้นที่ภาคใต้ รายละเอียดดังตารางที่ 1

จากตารางที่ 1 งานวิทยานิพนธ์สาขาวิชาการบริหารการศึกษาในพื้นที่ภาคใต้ ส่วนใหญ่มาจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒสงขลา คิดเป็นร้อยละ 64.0 รองลงมาเป็นมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คิดเป็นร้อยละ 15.6 และ 13.0 ตามลำดับ ส่วนมหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีงานวิทยานิพนธ์น้อยที่สุด เพียงร้อยละ 0.3 เท่านั้น

1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ทำวิทยานิพนธ์ จำแนกตามเพศ ตำแหน่งงาน และสังกัด พบว่า สถานภาพของผู้ทำวิทยานิพนธ์เป็นเพศชายร้อยละ 81.9 เป็นเพศหญิงร้อยละ 18.1 ผู้ที่ทำวิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่มีตำแหน่งเป็นผู้บริหารโรงเรียน

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของสถาบันที่ผลิตผลงาน
วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษาที่
ศึกษาในพื้นที่ภาคใต้ ปี พ.ศ.2528-2537

สถาบัน	จำนวน	ร้อยละ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒภาคใต้	226	64.0
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	55	15.6
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	46	13.0
มหาวิทยาลัยนเรศวร	5	1.4
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร	8	2.3
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า ลาดกระบัง	6	1.7
มหาวิทยาลัยบูรพา	1	0.3
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	1	0.3
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	1	0.3
มหาวิทยาลัยศิลปากร	4	1.1
รวม	353	100.0

ร้อยละ 34.0 รองลงมาคือ ครู-อาจารย์ ร้อยละ 21.0 ผู้ทำวิทยานิพนธ์เหล่านั้นสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติมากที่สุด ร้อยละ 55.5 รอง
ลงมาคือกรมสามัญศึกษา ร้อยละ 16.7

1.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลประชากรและ
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์สาขาวิชาการ
บริหารการศึกษาที่ศึกษาในพื้นที่ภาคใต้ จำแนกตาม
กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยรายละเอียดดังตารางที่ 2

จากตารางที่ 2 ผู้ทำวิทยานิพนธ์
ศึกษาประชากรและกลุ่มตัวอย่างโดยจำแนกเป็นกลุ่ม
เป้าหมายกลุ่มเดียว ร้อยละ 47.88 กลุ่มเป้าหมาย 2
กลุ่มคิดเป็นร้อยละ 49.0 และกลุ่มเป้าหมายมากกว่า 2
กลุ่มคิดเป็นร้อยละ 3.12 เมื่อจำแนกแต่ละกลุ่มปรากฏ
ว่าประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาในวิทยานิพนธ์
จากกลุ่มเป้าหมายกลุ่มเดียวส่วนใหญ่เป็นกลุ่มผู้บริหาร
โรงเรียน และกลุ่มครู-อาจารย์ คิดเป็นร้อยละเท่ากันคือ
33.1 รองลงมาคือ บุคลากรในสำนักงานต่างๆ ร้อยละ
21.3 ในขณะที่กลุ่มเป้าหมาย 2 กลุ่ม ส่วนใหญ่เป็นกลุ่ม
ผู้บริหารโรงเรียน และครู-อาจารย์ คิดเป็นร้อยละ 85.0

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของประชากรและกลุ่ม
ตัวอย่างจำแนกตามกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	ร้อยละ
1. กลุ่มเป้าหมายกลุ่มเดียว		
1.1 ผู้บริหารโรงเรียน	56	33.1
1.2 นักเรียน	7	4.2
1.3 ศึกษานิเทศก์	8	4.7
1.4 นักวิชาการ	5	3.0
1.5 ครู-อาจารย์	56	33.1
1.6 บุคลากรในสำนักงาน	36	21.3
1.7 ผู้ปกครอง	1	0.6
รวม	169	100.0
2. กลุ่มเป้าหมาย 2 กลุ่ม		
2.1 บุคลากรในกลุ่มโรงเรียน และศึกษานิเทศก์อำเภอ	10	5.8
2.2 พระและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง	1	0.5
2.3 ผู้บริหารโรงเรียน และครู-อาจารย์	147	85.0
2.4 ผู้บริหารโรงเรียนและ ศึกษานิเทศก์	1	0.6
2.5 ครู-อาจารย์ และนักเรียน	6	3.5
2.6 ครู-อาจารย์ และนักวิชาการ	7	4.1
2.7 ครู-อาจารย์ และผู้ปกครอง	1	0.5
รวม	173	100.0
3. กลุ่มเป้าหมายมากกว่า 2 กลุ่ม		
3.1 ผู้บริหารโรงเรียน, ครู-อาจารย์ และศึกษานิเทศก์	6	54.5
3.2 ผู้บริหารโรงเรียน, ครู-อาจารย์ และศึกษานิเทศก์	2	18.2
3.3 ผู้บริหารโรงเรียน, ครู-อาจารย์, นักเรียน และผู้ปกครอง	3	27.3
รวม	11	100.0

รองลงมา คือ บุคลากรในกลุ่มโรงเรียนและศึกษานิเทศก์
อำเภอ คิดเป็นร้อยละ 5.8 ส่วนกลุ่มเป้าหมายมากกว่า
2 กลุ่ม ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มผู้บริหารโรงเรียน ครู-อาจารย์
และศึกษานิเทศก์ คิดเป็นร้อยละ 54.5 รองลงมาคือ

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของสถานที่เก็บข้อมูล

สถานที่	จำนวน	ร้อยละ
1. โรงเรียนประถมศึกษา	189	53.5
2. โรงเรียนมัธยมศึกษา	64	18.1
3. โรงเรียนเอกชน	13	3.7
4. โรงเรียนเทศบาล	4	1.1
5. วิทยาลัยการอาชีพ, อาชีวศึกษา, เทคนิค, พลศึกษา	22	6.2
6. วิทยาลัยครู	1	0.3
7. มหาวิทยาลัย	6	1.7
8. สำนักงานต่างๆ	45	12.7
9. อื่นๆ (ทุกสังกัด)	9	2.5
รวม	353	100.0

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของวิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง

วิธีการ	จำนวน	ร้อยละ
1. ตาราง Krejcie และ Morgan	183	51.8
2. สูตร Yamane'	37	10.5
3. ตารางร้อยละ	22	6.2
4. กำหนดอัตราส่วนโดยผู้วิจัย	37	10.5
5. ใช้กลุ่มประชากร	74	21.0
รวม	353	100.0

กลุ่มผู้บริหารโรงเรียน ครู-อาจารย์ นักเรียน และ ผู้ปกครองคิดเป็นร้อยละ 27.3

1.4 ผลการวิเคราะห์สถานที่ที่ผู้ทำวิทยานิพนธ์ไปเก็บข้อมูลส่วนใหญ่มักจะเก็บข้อมูลจากหน่วยงานที่ผู้ทำวิทยานิพนธ์สังกัด ดังตารางที่ 3

จากตารางที่ 3 สถานที่เก็บข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 53.5 รองลงมาเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษา และสำนักงานต่างๆ ร้อยละ 18.1 และ 12.7 ตามลำดับ ส่วนวิทยาลัยครูมีเพียงเล็กน้อย คิดเป็นร้อยละ 0.3 เท่านั้น

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของวิธีการสุ่มตัวอย่าง

วิธีการ	จำนวน	ร้อยละ
1. สุ่มอย่างง่าย	63	17.8
2. สุ่มอย่างมีระบบ	13	3.7
3. สุ่มแบบชั้นภูมิ	25	7.1
4. สุ่มอย่างง่ายและอย่างมีระบบ	10	2.8
5. สุ่มอย่างง่ายและแบบชั้นภูมิ	157	44.5
6. สุ่มอย่างมีระบบและแบบชั้นภูมิ	11	3.1
7. ใช้กลุ่มประชากร	74	21.0
รวม	353	100.0

1.5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยการใช้วิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง รายละเอียดดังตารางที่ 4

จากตารางที่ 4 วิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่ใช้กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคิดเป็นร้อยละ 79.0 และส่วนมากใช้วิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยการเทียบจากตาราง Krejcie และ Morgan ร้อยละ 51.8 รองลงมาเป็นการใช้สูตร Yamane' ที่ค่าความคลาดเคลื่อนเท่ากับ .05 และการกำหนดอัตราส่วนโดยผู้วิจัยเอง คิดเป็นร้อยละ 10.5 เท่ากัน สำหรับงานวิจัยที่ใช้กลุ่มประชากรทั้งหมดในการศึกษา มีร้อยละ 21.0

1.6 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างรายละเอียดดังตารางที่ 5

จากตารางที่ 5 วิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่ใช้กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 79.0 และส่วนมากใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มอย่างง่ายและแบบชั้นภูมิตามสัดส่วนคิดเป็นร้อยละ 44.5 รองลงมาเป็นการใช้วิธีสุ่มอย่างง่ายเพียงแบบเดียว คิดเป็นร้อยละ 17.8 ส่วนงานวิจัยที่ใช้กลุ่มประชากรทั้งหมดในการศึกษามีร้อยละ 21.0

1.7 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตัวแปรต้นที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ จำแนกตามลักษณะตัวแปรที่ใช้รายละเอียดดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของลักษณะตัวแปรต้นที่ใช้
ในการวิจัย

ตัวแปรต้น	จำนวน	ร้อยละ
1. ขนาดโรงเรียน	124	11.7
2. ประสบการณ์ (ระยะเวลาปฏิบัติงาน)	207	19.5
3. วุฒิการศึกษา	152	14.3
4. ตำแหน่ง	159	15.0
5. จังหวัด	15	1.4
6. ขนาดอำเภอ	16	1.5
7. เพศ	97	9.2
8. ศาสนา	12	1.1
9. วิทยุฒิ	126	11.9
10. บทบาท	22	2.1
11. อื่นๆ (แหล่งการศึกษา, อายุราชการ, อัตรากำลังประเภทต่างๆ, เขตการศึกษา, สังกัด, สภาพโรงเรียน, เงินเดือน, เขตที่ตั้ง, ระดับชั้น)	130	12.3
รวม	1,060	100.0

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์
ข้อมูล

สถิติ	จำนวน	ร้อยละ
1. ค่าร้อยละ	324	29.4
2. ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	328	29.7
3. ค่าทดสอบ t	252	22.9
4. ค่าทดสอบ F	141	12.8
5. ค่าทดสอบ χ^2	6	0.5
6. สหสัมพันธ์/Regression	34	3.1
7. อื่นๆ (Factor Analysis, Path Analysis)	18	1.6
รวม	1,103	100.0

จากตารางที่ 6 วิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่ใช้ตัวแปรต้นในเรื่องประสบการณ์หรือระยะเวลาปฏิบัติงาน คิดเป็นร้อยละ 19.5 รองลงมาใช้ตัวแปรต้นในเรื่องตำแหน่งและวุฒิการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 15.0 และ 14.3 ตามลำดับ ส่วนตัวแปรอื่นๆ มีร้อยละ 12.3

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของงานวิทยานิพนธ์ จำแนก
ตามกลุ่มเนื้อหา

กลุ่มเนื้อหา	จำนวน	ร้อยละ
1. การบริหารงานตามกระบวนการ บริหารของผู้บริหารการศึกษา	92	26.1
2. การบริหารงานตามภารกิจของ ผู้บริหารโรงเรียน	134	38.0
3. การบริหารงานตามภารกิจของผู้บริหาร สำนักงานทางการศึกษา	16	4.5
4. การบริหารงานโดยคณะกรรมการ	29	8.2
5. ภาวะผู้นำทางการศึกษา	45	12.8
6. การนิเทศการศึกษา	27	7.6
7. การบริหารการศึกษ้อื่นๆ	10	2.8
รวม	353	100.0

1.8 การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติที่ใช้ในการ
วิเคราะห์ข้อมูลในลักษณะต่างๆ ดังตารางที่ 7

จากตารางที่ 7 วิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 29.7 รองลงมาเป็นค่าร้อยละ และค่าทดสอบ t คิดเป็นร้อยละ 29.4 และ 22.9 ตามลำดับ ส่วนการทดสอบด้วยค่า χ^2 มีน้อยที่สุด ร้อยละ 0.5 เท่านั้น

1.9 ผลการวิเคราะห์เนื้อหาของการวิจัยโดย
แบ่งเป็นกลุ่มเนื้อหา รายละเอียดดังตารางที่ 8

จากตารางที่ 8 วิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่
ศึกษาเนื้อหาในเรื่องการบริหารงานตามภารกิจของผู้
บริหารโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 38.0 รองลงมาศึกษาใน
เรื่องการบริหารงานตามกระบวนการบริหาร และเรื่อง
ภาวะผู้นำ คิดเป็นร้อยละ 26.1 และ 12.8 ตามลำดับ

2. การสังเคราะห์ข้อค้นพบงานวิทยานิพนธ์
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ในมหาวิทยาลัยที่ศึกษา
ในพื้นที่ภาคใต้

2.1 การบริหารงานตามกระบวนการบริหาร
ของผู้บริหารการศึกษา

การวิจัยวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับกระบวนการ
บริหาร ซึ่งเป็นหน้าที่ (Function) ของผู้บริหาร

ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาตามแนวคิดของ Gulick และ Urwick ที่รู้จักกันโดยทั่วไปว่า พอร์ตคอรบ (POSDCoRB) นั่นคือ ศึกษาการปฏิบัติงานตามกระบวนการบริหารของผู้บริหารการศึกษาสังกัดต่าง ๆ การสังเคราะห์ผลงานวิจัยจากวิทยานิพนธ์พบว่า

1) การปฏิบัติงานตามกระบวนการบริหารของผู้บริหารส่วนใหญ่ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยภาพรวมทั้ง 7 ด้าน คือ การวางแผน การจัดองค์การ การจัดบุคลากร การอำนวยความสะดวก การประสานงาน การรายงาน และการงบประมาณ

2) การปฏิบัติงานตามกระบวนการบริหารของผู้บริหารตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตัวแปร วุฒิ ตำแหน่ง ประสบการณ์ วิทยาลัยการปฏิบัติงานในภาพรวมไม่มีความแตกต่างกัน แต่มีแตกต่างกันบ้างเป็นรายด้าน

3) ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติงานตามกระบวนการบริหารของผู้บริหารส่วนใหญ่เห็นว่าควรมีการใช้ระบบข้อมูลเพื่อการวางแผนให้เป็นระบบ ควรกำหนดบทบาทหน้าที่บุคคลให้ชัดเจน ควรรายงานผลให้ผู้เกี่ยวข้องทราบเป็นระยะ ๆ

เมื่อสังเคราะห์ผลการวิจัยเป็นรายด้านปรากฏดังนี้

ก. การวางแผน พบว่า

1) ระดับการปฏิบัติงานการวางแผนและปัญหาการวางแผนของผู้บริหาร 4 ด้าน คือ ขั้นตอนการวางแผน ขั้นตอนการวางแผน ขั้นปฏิบัติตามแผนและขั้นประเมินผล ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง

2) ผู้บริหารโรงเรียนและครู-อาจารย์มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานการวางแผนและปัญหาการวางแผนของผู้บริหารส่วนใหญ่แตกต่างกัน

3) ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานการวางแผน และปัญหาการวางแผนของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนคติผู้บริหาร และครู-อาจารย์ ที่แตกต่างกันด้านวุฒิทางการศึกษา ขนาดโรงเรียน ส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกัน

ข. บรรยากาศองค์การ พบว่า

วิทยานิพนธ์เรื่องบรรยากาศองค์การใน

โรงเรียน ส่วนใหญ่ศึกษาแนวคิดของ Halpin และ Croft ผลการวิจัยจากวิทยานิพนธ์พบว่าระดับบรรยากาศองค์การในโรงเรียนอยู่ในระดับเหมาะสมปานกลาง ครู-อาจารย์ มีความพึงพอใจบรรยากาศองค์การในโรงเรียนขนาดเล็กมากกว่าขนาดใหญ่ และบรรยากาศองค์การด้านเน้นผลงาน สำหรับครูอาจารย์ที่มีอายุ ประสบการณ์ต่างกัน มีความพึงพอใจต่อบรรยากาศองค์การไม่แตกต่างกัน

ค. การตัดสินใจสั่งการ พบว่า

1) ระดับการตัดสินใจสั่งการของผู้บริหารโรงเรียนในงาน 6 ด้าน คือ งานวิชาการ งานบุคคล งานธุรการและการเงิน งานกิจการนักเรียน งานอาคารสถานที่ และงานสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่ปฏิบัติจริง ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง

2) ผลการเปรียบเทียบการตัดสินใจสั่งการของผู้บริหารโรงเรียนที่ปฏิบัติจริงและที่ควรปฏิบัติตามทัศนคติผู้บริหารและครู-อาจารย์ ส่วนใหญ่มีความแตกต่างกัน

3) ผลการเปรียบเทียบการตัดสินใจสั่งการของผู้บริหารโรงเรียนที่ปฏิบัติจริงและที่ควรปฏิบัติตามทัศนคติผู้บริหารและครู-อาจารย์ ที่แตกต่างกันด้านประสบการณ์การทำงาน ขนาดโรงเรียน เพศ ระดับการศึกษา ส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกัน

ง. การจัดบุคลากร พบว่า

1) ขวัญและกำลังใจของบุคลากร

วิทยานิพนธ์เรื่องขวัญในการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียน ครู-อาจารย์ หรือบุคลากรในหน่วยงานสังกัดต่าง ๆ ส่วนใหญ่ศึกษา 6 องค์ประกอบ คือ ความรู้สึกมั่นคงในการทำงาน ความพอใจในงานที่ทำ ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยงาน ความสัมพันธ์ในหน่วยงาน ความรู้สึกรับผิดชอบ และความรู้สึกประสบความสำเร็จ

การสังเคราะห์ผลการวิจัยจากวิทยานิพนธ์พบว่า (1) ขวัญในการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูง ในขณะที่ครู-อาจารย์และบุคลากรของหน่วยงานต่าง ๆ ส่วนใหญ่มีขวัญในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง (2) เมื่อเปรียบเทียบขวัญของผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรในหน่วยงาน

สังกัดต่างๆ จำแนกตามอายุ วุฒิทางการศึกษา เงินเดือน ที่ตั้งโรงเรียน ประสบการณ์ ส่วนใหญ่ไม่พบความแตกต่างโดยภาพรวม แต่จะมีแตกต่างกันบ้างเป็นรายด้าน

2) ความพึงพอใจของบุคลากร

วิทยานิพนธ์เรื่องความพึงพอใจส่วนใหญ่ทำการศึกษาทฤษฎีสองปัจจัยตามแนวคิดของ Herzberg คือ ปัจจัยกระตุ้นและปัจจัยค้ำจุน ซึ่งมีทั้งหมด 10 องค์ประกอบ รองลงมาคือ การศึกษาแนวคิดของ Smith และคณะที่เรียกว่า Job Description Index (JDI) ซึ่งมี 6 องค์ประกอบ

การสังเคราะห์ผลการวิจัยจากวิทยานิพนธ์พบว่า (1) บุคลากรในหน่วยงานสังกัดต่างๆ ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานโดยภาพรวม ทั้ง 2 ปัจจัยอยู่ในระดับปานกลาง (2) เมื่อใช้เครื่องมือ JDI ผลวิจัยส่วนใหญ่พบว่า บุคลากรในหน่วยงานสังกัดต่างๆ ไม่พึงพอใจในการทำงานในระดับสูงสุดขององค์ประกอบเงินเดือนที่ได้รับอยู่ในปัจจุบัน แต่มีความพึงพอใจในระดับสูงสุดขององค์ประกอบงานที่ทำอยู่ในปัจจุบัน (3) เมื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของบุคลากรในหน่วยงานสังกัดต่างๆ จำแนกตามตัวแปรเพศ วุฒิ วัย ประสบการณ์ เงินเดือน ภูมิถิ่นอาศัย ศาสนา ขนาดโรงเรียน เขตการศึกษา ส่วนใหญ่ไม่พบความแตกต่างกัน

3) การรักษาวินัย

การสังเคราะห์ผลการวิจัยจากวิทยานิพนธ์พบว่า (1) การรักษาวินัยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการกระทำผิดวินัยของข้าราชการครู โดยภาพรวมผู้บริหารปฏิบัติอยู่ในระดับมาก (2) การป้องกันการผิดทางวินัย ควรใช้วิธีการให้ความรู้แก่ข้าราชการครู โดยการจัดอบรม ประชุม สัมมนา ควรมีการพบปะปรึกษาหารือระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา

4) การพัฒนาบุคลากร

การสังเคราะห์ผลการวิจัยจากวิทยานิพนธ์พบว่า กิจกรรมพัฒนาบุคลากรจำแนกเป็นด้านการฝึกอบรม การส่งคนไปศึกษาดูงาน การพัฒนาโดยกระบวนการบริหาร การพัฒนาตนเอง การพัฒนาโดยกระบวนการปฏิบัติงาน ส่วนใหญ่มีการจัดกิจกรรมดังกล่าวในระดับปานกลาง สำหรับความต้องการของ

บุคลากรในการพัฒนาอยู่ในระดับมาก

2.2 การบริหารงานตามภารกิจของผู้บริหารโรงเรียน

การสังเคราะห์ผลงานวิจัยจากวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวกับการบริหารงานตามภารกิจของผู้บริหารโรงเรียนประกอบด้วย 6 งาน คือ งานวิชาการ งานบุคคล งานกิจการนักเรียน งานอาคารสถานที่ งานธุรการและการเงิน และงานสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จากการค้นพบโดยภาพรวมปรากฏดังนี้

1) การปฏิบัติงานบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนทั้ง 6 งานที่เป็นจริง ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง และที่คาดหวังอยู่ในระดับมาก นอกจากนั้นส่วนใหญ่ยังเห็นว่าผู้บริหารปฏิบัติงานด้านงานธุรการและการเงินอยู่ในระดับสูงกว่างานด้านอื่นๆ ส่วนการบริหารงานบุคลากรในโรงเรียนมีปัญหาอยู่ในระดับสูงกว่างานอื่นๆ

2) การปฏิบัติงานบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนทั้ง 6 งานตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตัวแปร วุฒิ เพศ ขนาดโรงเรียน ประสบการณ์ จังหวัด ส่วนใหญ่ไม่มีความแตกต่างกัน โดยภาพรวมจะมีแตกต่างกันบ้างในบางด้านเท่านั้น

เมื่อแยกสังเคราะห์ผลการวิจัยแต่ละงาน ผลปรากฏดังนี้

ก. งานวิชาการ

การสังเคราะห์ผลการวิจัยจากวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของหน่วยงานต่างๆ ส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนประถมศึกษา รองลงมาคือโรงเรียนมัธยมศึกษา ขอบข่ายงานวิชาการที่ศึกษาประกอบด้วย การเรียนการสอน การวางแผน และกำหนดวิธีการดำเนินการหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ห้องสมุด การนิเทศการศึกษา การวัดและประเมินผล สื่อการเรียนการสอน การประชุมอบรมทางวิชาการ จากการสังเคราะห์ผลการวิจัยการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมีดังนี้

1) การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในสภาพที่เป็นจริง ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่ควรปฏิบัติอยู่ในระดับมากทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน

2) ปัญหาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง

3) การบริหารงานวิชาการ และผลการประเมินคุณภาพนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ส่วนใหญ่ไม่มีความสัมพันธ์กัน

4) ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตำแหน่ง วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ ขนาดโรงเรียน ประเภทโรงเรียน อายุ เพศของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยภาพรวมไม่พบความแตกต่างกัน แต่มีความแตกต่างกันบ้างในบางด้านเท่านั้น เมื่อสังเคราะห์ผลการวิจัยด้านงานวิชาการออกเป็นงานย่อยๆ ผลการสังเคราะห์ปรากฏดังนี้

(1) หลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้

- การเตรียมการจัดหลักสูตร มีการวางแผนทำกำหนดการสอน จัดตารางสอน ทำแผนการสอน ชี้แจงและส่งครูเข้ารับการอบรม จัดหาคู่มือการใช้หลักสูตร จัดหาและทำสื่อใช้

- การดำเนินการจัดหลักสูตร เน้นทักษะกระบวนการ ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง สอนแบบบรรยายและใช้สื่อประกอบ รวมทั้งจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

- ด้านการติดตามประเมินผล มีการประเมินผลระหว่างเรียน หลังเรียน สังเกตสอบถามครู และนักเรียน

- ปัญหาเกี่ยวกับเรื่องหลักสูตร พบว่าผู้บริหารและครูขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดทำแผนการสอน การทำสื่อ การวัดประเมินผล ขาดเอกสาร ขาดเครื่องมือวัดผล

(2) การจัดการเรียนการสอน

- การจัดการเรียนการสอน วิชาซีพตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นด้านการส่งนักเรียนไปฝึกงานนอกสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อย

- การจัดการเรียนการสอน กิจกรรมลูกเสือของครูโรงเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับ

ปานกลาง

- ผู้บริหาร และครู-อาจารย์ ที่มีประสบการณ์ในตำแหน่งปฏิบัติงานในขนาดโรงเรียนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นในเรื่องการจัดการเรียนการสอนไม่แตกต่างกัน

(3) การใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในงานวิชาการ

ทรัพยากรท้องถิ่นที่โรงเรียนส่วนใหญ่นำมาใช้ในงานวิชาการ ได้แก่ ทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรวัสดุที่มนุษย์สร้างขึ้น ทรัพยากรธรรมชาติ ส่วนลักษณะการใช้ทรัพยากรอยู่ในรูปของการขอคำปรึกษาหารือ การขอข้อเสนอแนะ การขอยืมเอกสาร การมอบหมายให้นักเรียนไปค้นคว้า การร่วมกิจกรรมต่างๆ สำหรับปัญหาการใช้ทรัพยากรที่โรงเรียนประสบคือ ระยะทางห่างไกล ปริมาณทรัพยากรมีน้อย ขาดงบประมาณ ขาดข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งทรัพยากรและคุณภาพของทรัพยากรไม่เป็นแบบอย่างที่ดี

(4) การสอนซ่อมเสริม

ด้านการปฏิบัติการสอนซ่อมเสริม มีการวินิจฉัยข้อบกพร่องของผู้เรียนโดยการร่วมกันอภิปรายให้ข้อมูลระหว่างฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ดูแลการทดสอบของนักเรียน ปัญหาด้านนี้คือ เอกสารการสอนซ่อมเสริมที่ให้นักเรียนศึกษาเองไม่เพียงพอ ขาดการให้ความรู้แก่ผู้เกี่ยวข้อง

ด้านการดำเนินการจัดสอนซ่อมเสริม จัดสอนในคาบสอนซ่อมเสริม สอนในห้องเรียน สอนทั้งชั้นไม่ได้แบ่งกลุ่ม ปัญหาด้านนี้คือนักเรียนขาดความสนใจ ครูมีงานพิเศษมาก ครูสอนซ่อมเสริมมีน้อย การสอนเหมือนในห้องเรียนปกติ

ด้านการปฏิบัติเกี่ยวกับการดำเนินการจัดสอนซ่อมเสริม มีการชี้แจงครูให้เข้าใจ จุดมุ่งหมาย ประเมินผลโดยการตรวจงาน ปัญหาด้านนี้คือ ครูขาดทักษะในการสอน ฝ่ายบริหารไม่ได้ติดตาม

ข. งานบุคลากร

การสังเคราะห์ผลการวิจัยจากวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล ส่วนใหญ่มีขอบเขตเนื้อหาด้านการวางแผนบุคลากร การสรรหา การคัดเลือก การจัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงาน การบำรุงรักษา

การพัฒนาบุคลากร การประเมินผลการปฏิบัติงาน และการให้พ้นจากงาน การสังเคราะห์ผลงานวิจัยพบว่า ระดับการปฏิบัติ และปัญหาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตัวแปรประสบการณ์ วุฒิต่างการศึกษา ขนาดโรงเรียน ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานและปัญหาการบริหารบุคคลไม่แตกต่างกัน

ค. งานกิจการนักเรียน

การสังเคราะห์ผลการวิจัยจากวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับงานกิจการนักเรียน ส่วนใหญ่ศึกษาอยู่ในเรื่อง การรับนักเรียน และการทำทะเบียน การควบคุมความประพฤติและวินัย การจัดบริการแนะแนว การจัดบริการอาหารกลางวัน การจัดบริการสุขภาพอนามัย การจัดบริการห้องสมุด การจัดบริการกิจกรรมนักเรียน

ผลการสังเคราะห์งานวิจัย ปรากฏว่ามีปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียนระดับน้อย แต่มีการปฏิบัติงานกิจการนักเรียนระดับมาก กลุ่มตัวอย่างที่มีวุฒิต่างการศึกษา วย ประสบการณ์ ขนาดโรงเรียน ต่างกัน ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานและปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียนไม่แตกต่างกัน

เมื่อสังเคราะห์ผลการวิจัยด้านกิจการนักเรียนออกเป็นงานย่อยๆ ผลปรากฏดังนี้

1) วินัยนักเรียน

ผลการสังเคราะห์งานวิจัยพบว่า การประพฤติผิดวินัยของนักเรียนตามทัศนะของครู-อาจารย์ และนักเรียน ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ครู และนักเรียนมีความคิดเห็นต่อการประพฤติผิดวินัยของนักเรียนแตกต่างกันด้านการเรียน การแต่งกาย การเสพสิ่งเสพยัดติ การประพฤติเสื่อมเสียที่ระดับ .05

2) โครงการอาหารกลางวัน

ผลการสังเคราะห์งานวิจัยพบว่า ปัญหาการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลางทั้งภาพรวมและรายด้าน กลุ่มตัวอย่างที่มีความแตกต่างด้านวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ ขนาดโรงเรียน ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อปัญหาการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนไม่แตกต่างกัน

ง. งานธุรการและระบบสารสนเทศ

การสังเคราะห์ผลงานวิจัยจากวิทยานิพนธ์ด้านการบริหารงานธุรการของผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ คือ งานสารบรรณ งานทะเบียน และรายงานงานรักษาความปลอดภัย งานประชาสัมพันธ์ งบประมาณ งานพัสดุ งานการเงินและบัญชี การปฏิบัติงานธุรการอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน สำหรับปัญหาการบริหารงานธุรการส่วนใหญ่คือ งานประชาสัมพันธ์ รองลงมาคือ งานความปลอดภัยของอาคารสถานที่

สำหรับการจัดระบบสารสนเทศ การสังเคราะห์ผลการวิจัยพบว่า ระดับการปฏิบัติงานและปัญหาการจัดระบบสารสนเทศตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน ข้อมูลที่จัดเก็บส่วนใหญ่เป็นข้อมูลนักเรียน บุคลากรทางการศึกษา คุณภาพการศึกษา พัสดุครุภัณฑ์ ส่วนวิธีการใช้การประมวลผลด้วยมือและคอมพิวเตอร์ประกอบกัน สำหรับความพร้อมในการจัดระบบสารสนเทศด้านการประมวลผลมีความพร้อมน้อยที่สุด

จ. งานอาคารสถานที่

การสังเคราะห์ผลงานวิจัยจากวิทยานิพนธ์พบว่า การปฏิบัติงานอาคารสถานที่ของผู้บริหารโรงเรียนในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ผู้บริหารโรงเรียนและครูหัวหน้าฝ่ายที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานอาคารสถานที่ของผู้บริหารโรงเรียนไม่แตกต่างกันทั้งในภาพรวมและรายด้าน

ฉ. งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน

การสังเคราะห์ผลการวิจัยจากวิทยานิพนธ์ ปรากฏดังนี้

1) การปฏิบัติงานและปัญหาด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลาง

2) ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์โรงเรียนและชุมชนในระดับที่สูงกว่าครู-อาจารย์ และประธานกรรมการศึกษา

3) การปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์โรงเรียนกับชุมชนตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตำแหน่ง ขนาดโรงเรียน ประสบการณ์ จังหวัด วุฒิการศึกษา ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน สำหรับครุมองว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ได้รับการสนับสนุนจากชุมชนมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก

2.3 การบริหารงานตามภารกิจของผู้บริหารสำนักงานการศึกษา

การสังเคราะห์ผลการวิจัยจากวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับการบริหารงานตามภารกิจของผู้บริหารสำนักงานทางการศึกษา ส่วนใหญ่ศึกษางานของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอและศึกษาธิการอำเภอ ผลปรากฏดังนี้

1) การปฏิบัติงานของศึกษาธิการอำเภอตามโครงสร้างการบริหารงานปี พ.ศ.2527 จำแนกเป็น 3 งาน คือ งานบริหารทั่วไป งานแผนงานวิชาการและติดตามประเมินผล และงานกิจการการศึกษาที่เป็นจริง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการปฏิบัติงานที่คาดหวังอยู่ในระดับมาก

2) การปฏิบัติงานของศึกษาธิการอำเภอในลักษณะศูนย์ 3 ศูนย์ ศูนย์ข้อมูล สถิติและการวางแผน ศูนย์บริการและประสานงาน และศูนย์ติดตามและประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

3) การบริหารงานพุทธศาสนาของศึกษาธิการอำเภอโดยรวม และรายองค์ประกอบอยู่ในระดับปานกลาง

4) การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2.4 การบริหารงานในรูปคณะกรรมการ

การสังเคราะห์ผลการวิจัยจากวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับการบริหารงานในรูปคณะกรรมการส่วนใหญ่ศึกษาเกี่ยวกับคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด (กปจ.) คณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภอ (กปอ.) คณะกรรมการกลุ่มโรงเรียน ผลปรากฏดังนี้

1) บทบาทการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด (กปจ.) ตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการการประถมศึกษา พ.ศ.2523

จำนวน 7 ด้าน คือ การกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาการประถมศึกษาของจังหวัด การจัดสรรงบประมาณ การยุบรวมโรงเรียน การแต่งตั้งผู้บริหาร การพิจารณาความดีความชอบ การออกระเบียบ และอื่นๆ ตามกฎหมาย และที่คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติมอบหมาย ผลการสังเคราะห์งานวิจัยคือ

- การปฏิบัติตามบทบาทของกปจ. ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง และบทบาทที่คาดหวังอยู่ในระดับสูง สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดทั้ง 7 ด้าน ส่วนใหญ่มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย

- บทบาทการปฏิบัติงานของกปจ. ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกัน

- กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเห็นว่ากปจ.ปฏิบัติงานตามบทบาทเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของสปช. และตามที่กปช. มอบหมายได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น

2) คณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภอ (กปอ.) ผลการสังเคราะห์งานวิจัยคือ

- การปฏิบัติงานตามบทบาทของคณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภอ ตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการการประถมศึกษา พ.ศ.2523 ในด้านการประสานการดำเนินงานโรงเรียน เสนอแนะการแต่งตั้งผู้บริหารโรงเรียน การเสนอความดีความชอบ และปฏิบัติการอื่นตามกฎหมายกำหนด และตามคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดมอบหมาย ในภาพรวมปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง และบทบาทที่คาดหวังอยู่ในระดับมาก

- การปฏิบัติตามบทบาทของคณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภอ ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ คุณวุฒิ ส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกันในภาพรวมจะแตกต่างกันบ้างในบางด้านเท่านั้น

3) คณะกรรมการกลุ่มโรงเรียน ผลการสังเคราะห์งานวิจัยคือ

- บทบาทของคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนที่ปฏิบัติจริงโดยรวมทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการ

วางแผน การประสานงาน และการประเมินผล อยู่ใน
ระดับน้อย สำหรับบทบาทในการปฏิบัติงานของคณะ
กรรมการกลุ่มโรงเรียนที่เป็นจริงใน 6 งานคือ งานวิชาการ
งานบุคคล งานกิจการนักเรียน งานธุรการและการเงิน
งานอาคารสถานที่ และงานสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ
ชุมชน รวมทั้งการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของคณะ
กรรมการกลุ่มโรงเรียนตามระเบียบกลุ่มโรงเรียน พ.ศ.
2529 อยู่ในระดับปานกลาง

- การปฏิบัติงานของประธานกลุ่ม
โรงเรียน หัวหน้าสำนักงานกลุ่มโรงเรียนส่วนใหญ่อยู่ใน
ระดับปานกลาง

- บทบาทของคณะกรรมการกลุ่ม
โรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม
จำแนกตามตัวแปร วุฒิ ประสบการณ์ ตำแหน่ง ขนาด
โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกัน

2.5 ภาวะผู้นำ

การสังเคราะห์การวิจัยจากวิทยานิพนธ์
เกี่ยวกับภาวะผู้นำส่วนใหญ่ศึกษาอยู่ใน 3 ลักษณะ คือ
คุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ แบบผู้นำ และพฤติกรรม
ผู้นำ

1) คุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ จาก
การสังเคราะห์ผลงานวิจัยพบว่า คุณลักษณะผู้นำที่พึง
ประสงค์ตามทัศนะผู้บริหารและครูส่วนใหญ่อยู่ในระดับ
มาก ด้านความรู้ ความสามารถในการบริหาร ด้าน
คุณธรรม ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านบุคลิกภาพ ด้าน
ความเป็นผู้นำ ด้านส่วนตัวและครอบครัว เมื่อจัดลำดับ
คุณลักษณะที่พึงประสงค์ส่วนใหญ่ ระบุด้านคุณธรรมเป็น
อันดับแรก ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะผู้นำที่พึง
ประสงค์ตามทัศนะของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม
ตัวแปรเพศ วุฒิทางการศึกษา อายุ ประสบการณ์ ส่วน
ใหญ่พบว่าไม่มีความแตกต่างกัน

2) แบบผู้นำ การสังเคราะห์ผลการวิจัย
จากวิทยานิพนธ์เรื่องแบบผู้นำส่วนใหญ่ศึกษาแบบผู้นำ
ตามแนวคิดของ White และ Lippitt คือ ผู้นำ 3 แบบ
พื้นฐาน ได้แก่ เผด็จการ ประชาธิปไตย และตามสบาย
จากการสังเคราะห์ผลงานวิจัยพบว่า
ส่วนใหญ่ผู้บริหารและครูต้องการผู้นำแบบประชาธิปไตย
ในระดับมาก แบบอัตตาธิปไตยและตามสบายอยู่ใน

ระดับปานกลาง จากการเปรียบเทียบความต้องการ
แบบผู้นำตามทัศนะของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม
ตัวแปรตำแหน่ง วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ เพศ
ส่วนใหญ่ไม่พบความแตกต่าง

3) พฤติกรรมผู้นำ การสังเคราะห์ผล
การวิจัยจากวิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่ศึกษาพฤติกรรมผู้นำ
มิติกิจสัมพันธ์ และมิตรสัมพันธ์ ผลการสังเคราะห์งาน
วิจัยพบว่า ส่วนใหญ่ผู้บริหารการศึกษามีพฤติกรรมผู้นำ
มิติกิจสัมพันธ์ และมิตรสัมพันธ์โดยรวมอยู่ในระดับสูง

พฤติกรรมผู้นำทั้ง 2 มิติ มีความ
สัมพันธ์ทางบวกกับบรรยากาศองค์การ และมีความ
สัมพันธ์กับความพึงพอใจของบุคลากรอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ .01

ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมผู้นำ
ตามทัศนะของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ วุฒิ
การศึกษา ประสบการณ์ ส่วนใหญ่ไม่พบความแตกต่าง

2.6 การนิเทศการศึกษา

การสังเคราะห์ผลการวิจัยจากวิทยา-
นิพนธ์เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่
เกี่ยวข้องกับเรื่องการปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศ
ภายในโรงเรียน กิจกรรมการนิเทศ การปฏิบัติงานของ
ศึกษานิเทศก์ ทักษะการนิเทศ ผลการสังเคราะห์ปรากฏ
ดังนี้

1) การปฏิบัติงานตามกระบวนการ
นิเทศภายในโรงเรียน ส่วนใหญ่ศึกษาระบวนการนิเทศ
การศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา
แห่งชาติ 5 ขั้นตอน คือ

- การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา
และความต้องการ

- การวางแผน และกำหนดทาง
เลือก

- การสร้างสื่อ เครื่องมือ วิธีการ

- การปฏิบัติการนิเทศ

- การประเมินผล และรายงานผล

ผลการสังเคราะห์งานวิจัยพบว่า
การปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน
ประถมศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง สำหรับการ
เปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศ

ภายในตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม
จำแนกตามตัวแปร วุฒิทางการศึกษา ขนาดโรงเรียน
ประสบการณ์ ส่วนใหญ่ไม่มีความแตกต่างกัน ส่วนครูที่
ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ
การปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศภายในชั้นการสร้ง
สื่อ เครื่องมือ และวิธีการส่วนใหญ่แตกต่างกัน .05

สำหรับปัญหาการปฏิบัติงานตาม
กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาล้วนใหญ่
ศึกษานิเทศก์ระบุว่าผู้บริหารและครู-อาจารย์ ขาดความ
มั่นใจ ขาดความรู้ด้านการวางแผนนิเทศ การนิเทศทำ
ไม่ต่อเนื่อง และไม่เห็นความสำคัญ ส่วนข้อเสนอแนะ
ส่วนใหญ่ระบุว่าควรจัดประชุมชี้แจงทำความเข้าใจในเรื่อง
การจัดทำแผนนิเทศ จัดหาและผลิตสื่อ ให้ครู-อาจารย์
มีส่วนร่วมในการนิเทศ

2) การปฏิบัติงานตามภารกิจของศึกษา
นิเทศก์ ส่วนใหญ่ศึกษาใน 3 งาน คือ งานพัฒนาวิชาการ
งานพัฒนาการนิเทศ และงานวิจัย ประเมินผลและบริการ
ผลการสังเคราะห์งานวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่ปฏิบัติงานทั้ง
3 งานอยู่ในระดับปานกลาง ผลการเปรียบเทียบการ
ปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ตามความคิดเห็นของกลุ่ม
ตัวอย่าง จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ และขนาด
อำเภอที่ปฏิบัติงานไม่พบความแตกต่าง

3) กิจกรรมการนิเทศ ผู้บริหารโรงเรียน
ส่วนใหญ่ศึกษาใน 7 ด้าน คือ การประชุม การสังเกต
การสอน การศึกษาจากเอกสารหรือตำรา การให้คำ
ปรึกษาหารือ การสนทนาทางวิชาการ การสาธิตการ
สอน การพาไปศึกษานอกสถานที่ ผลการสังเคราะห์งาน
วิจัยพบว่า ส่วนใหญ่ปัญหาและการปฏิบัติกิจกรรมการ
นิเทศของผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อ
เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครู-อาจารย์
ที่มีต่อปัญหาและการปฏิบัติกิจกรรมการนิเทศไม่พบ
ความแตกต่าง สำหรับกิจกรรมการนิเทศที่สอดคล้องกับ
การนิเทศ ได้แก่ การระดมสมอง การดำเนินงานในคณะ
กรรมการ การประชุมปฏิบัติการ

4) พฤติกรรมการนิเทศ ผู้นิเทศ
ส่วนใหญ่ศึกษาพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านภาวะ
ผู้นำ ด้านกระบวนการกลุ่ม ด้านการบริหาร ผลการ
สังเคราะห์งานวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่ผู้นิเทศมีพฤติกรรม

การนิเทศด้านต่าง ๆ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

5) การปฏิบัติงานตามหน้าที่ของศึกษา
นิเทศก์ การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามหน้าที่
ของศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่ศึกษาในขอบข่ายงาน 7 งาน
คือ การวางแผนและดำเนินการนิเทศ การส่งเสริมนิเทศ
ภายใน การประสานงานวิชาการ การทำความเข้าใจด้าน
การใช้หลักสูตร การส่งเสริมการตลาด ค้นคว้า วิจัย
และนวัตกรรม การปฏิบัติงานในการจัดทำแผนพัฒนา
งานวิชาการอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมาย

ผลการสังเคราะห์งานวิจัยพบว่า
ระดับการปฏิบัติงานตามหน้าที่ทั้ง 7 งาน ส่วนใหญ่อยู่
ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของ
ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีความแตกต่างด้านประสบการณ์
ขนาดโรงเรียน ไม่พบความแตกต่าง

6) การนิเทศงานวิชาการ ส่วนใหญ่
ศึกษาการปฏิบัติงานนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน
ด้านต่าง ๆ ได้แก่ หลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้
การเรียนการสอน การจัดวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อ
การเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การดำเนิน
งานเกี่ยวกับห้องสมุด การส่งเสริมการสอน การประชุม
อบรมทางวิชาการ ผลการสังเคราะห์พบว่า การปฏิบัติ
การนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนส่วนใหญ่อยู่ในระดับ
ปานกลาง ผู้บริหาร และครู-อาจารย์ ที่มีเพศ วุฒิ
ประสบการณ์ต่างกันมีทัศนคติต่อการปฏิบัติการนิเทศงาน
วิชาการโดยรวมไม่แตกต่างกัน

2.7 การบริหารการศึกษาอื่นๆ

การสังเคราะห์ผลการวิจัยจากวิทยานิพนธ์
ด้านการศึกษาอื่น ผลปรากฏดังนี้

1) คุณภาพการศึกษา การวิจัยที่
เกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาส่วนใหญ่เป็นการศึกษาปัจจัย
ที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพของนักเรียน ผลการสังเคราะห์
งานวิจัยพบว่า

- สภาพความเจริญของชุมชน ส่ง
อิทธิพลทางตรงต่อคุณภาพนักเรียนประถมศึกษาทั้ง 4
กลุ่มประสบการณ์ คือ กลุ่มทักษะ กลุ่มสร้างเสริม
ประสบการณ์ชีวิต กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย และกลุ่ม
การทำงานพื้นฐานอาชีพ นอกจากนี้ยังพบว่า คุณภาพ
การสอน และความสามารถในการบริหารงานของโรงเรียน

มีอิทธิพลทางตรงต่อคุณภาพของนักเรียน

- ระดับการปฏิบัติงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาใน 3 กระบวนการ คือ การบริหาร การเรียนการสอน และการนิเทศภายใน ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ยกเว้นการปฏิบัติงานการนิเทศภายในอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับปัญหาในการพัฒนาคุณภาพส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานและปัญหาการปฏิบัติการพัฒนาคุณภาพตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ไม่พบความแตกต่างกัน

การอภิปรายผล

1. สถาบันที่ผลิตผลงานวิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่คือมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒสงขลา ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยทักษิณในปัจจุบัน รองลงมาคือมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อาจเป็นเพราะว่าผู้เรียนมีภูมิลำเนาและทำงานอยู่ในภาคใต้ การได้เรียนมหาวิทยาลัยในท้องถิ่นทำให้สะดวกในการเดินทางและประหยัด โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒสงขลา เปิดสอนปริญญาโทสาขานี้มานาน ประกอบกับนักศึกษาปริญญาโทสาขาวิชาการบริหารการศึกษาภาคพิเศษของสถาบันแห่งนี้ต้องเรียนแผนวิทยานิพนธ์ด้วย จึงทำให้มีผลงานวิทยานิพนธ์มีจำนวนมาก

2. สถานภาพของผู้ทำวิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่เป็นชายถึงร้อยละ 81.9 อาจเป็นเพราะว่าผู้เรียนส่วนมากเป็นผู้บริหารอยู่ในหน่วยงานทางการศึกษาและมักเป็นเพศชาย จึงทำให้ผู้ที่มาเรียนมีทั้งผู้ที่เป็นผู้บริหารแล้วหรือเตรียมจะสอบเป็นผู้บริหารเป็นเพศชายส่วนใหญ่

3. ตำแหน่งงานของผู้ทำวิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่เป็นผู้บริหารโรงเรียน อาจเป็นเพราะว่าผู้ทำวิทยานิพนธ์เป็นผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ซึ่งมีจำนวนมากกว่าผู้เรียนกลุ่มอื่นๆ อีกประการหนึ่ง นโยบายมหาวิทยาลัยบางแห่งเปิดโอกาสให้ผู้บริหารโรงเรียนได้รับการพัฒนา ก่อน ซึ่งอยู่ในลักษณะการฝึกอบรมประจำการ (In-service Training) จึงทำให้งานวิทยานิพนธ์เป็นของผู้บริหารโรงเรียนมากที่สุด โดยเฉพาะผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะ

กรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เนื่องจากจำนวนโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอัตราส่วนมากกว่าโรงเรียนในสังกัดอื่นๆ

4. กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยเป็นผู้บริหารและครูอาจารย์มากที่สุด อาจเป็นเพราะว่าการใช้ผู้บริหารและครูอาจารย์เป็นกลุ่มเป้าหมายจะได้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการบริหารมากที่สุด เพราะผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้รับผิดชอบโรงเรียนในงานทุกงาน สำหรับครูอาจารย์ที่เกี่ยวข้องโดยการมีหน้าที่ในแต่ละงาน ทำให้ทราบข้อมูลและการปฏิบัติ จึงอยู่ในฐานะที่จะตอบคำถามได้อย่างถูกต้อง

5. การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ใช้ตารางสุ่มของ Krejcie และ Morgan และสุ่มแบบชั้นภูมิกับการสุ่มอย่างง่าย เนื่องจากเป็นวิธีที่สะดวกและอาจเป็นเพราะในการทำวิทยานิพนธ์ นักศึกษามักจะมีต้นแบบศึกษาต่อๆ กันมา จึงทำให้มีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างและใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างมีลักษณะคล้ายคลึงกัน

6. ตัวแปรต้นที่ใช้ในการวิจัย ส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับตำแหน่งประสบการณ์ขนาดโรงเรียน วุฒิการศึกษา วิทยุฒิ เนื่องจากผู้ทำวิทยานิพนธ์เป็นผู้บริหาร การเก็บข้อมูลมักเก็บจากผู้บริหารและครู ดังนั้นตัวแปรต้นดังกล่าว จึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารและครู ประกอบกับการที่ผู้ทำวิทยานิพนธ์ทำการศึกษาอาจเปลี่ยนแบบจากวิทยานิพนธ์ที่ทำเสร็จแล้ว ทำให้การศึกษาตัวแปรต้นออกมาซ้ำๆ กัน

7. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ส่วนใหญ่เป็นแบบสอบถามมี 3 ตอน อาจเป็นเพราะว่าผู้ทำวิจัยทำวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับการวิจัยเชิงสำรวจโรงเรียน เครื่องมือที่เหมาะสมที่สุดในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม เพราะการใช้เครื่องมือใดในการเก็บรวบรวมข้อมูลขึ้นอยู่กับคุณลักษณะของข้อมูลที่ต้องการเป็นสำคัญ การใช้แบบสอบถามยังเป็นการประหยัดเวลางบประมาณ และผู้ตอบมีอิสระในการตอบอีกด้วย สอดคล้องกับคำกล่าวของอุทุมพร ทองอุไทย (2520, 3) ที่กล่าวว่า การวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์เกือบร้อยละ 80 นิยมใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

8. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าใช้สถิติเชิงบรรยายเป็นส่วนใหญ่ อาจเป็นเพราะว่าวิทยานิพนธ์ที่ทำงานหนึ่งเก็บข้อมูลจากประชากร ซึ่งสถิติเชิงบรรยายเป็นสถิติในส่วนที่ศึกษาหาคำตอบเชิงตัวเลข เพื่อบรรยายลักษณะของข้อมูลต่างๆ ที่มีอยู่ อย่างไรก็ตามการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งต้องใช้สถิติเชิงอ้างอิงในการศึกษาลักษณะกลุ่มตัวอย่างเพื่อนำไปอ้างอิงถึงกลุ่มประชากร ก็จำเป็นต้องหาค่าสถิติเชิงบรรยายก่อนที่จะคำนวณค่าในส่วนสถิติเชิงอ้างอิง เช่น หาค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อนำไปคำนวณค่าทดสอบที่ ซึ่งสอดคล้องกับพวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2538, 160) ที่กล่าวว่าเมื่อต้องการหาค่าสถิติอื่น ๆ ต้องอาศัยค่าเฉลี่ย

9. เนื้อหาที่ทำการวิจัยทั้ง 7 กลุ่ม ส่วนใหญ่เป็นการบริหารการศึกษาและการบริหารโรงเรียน สำหรับการบริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ทำการศึกษาด้านงานวิชาการมากที่สุด รองลงมาคือการบริหารงานบุคคล ทั้งนี้เป็นเพราะผู้ที่วิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่เป็นผู้บริหารโรงเรียนต้องรับผิดชอบในการบริหารงานวิชาการซึ่งเป็นงานหลักของโรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2528, 9) จึงสนใจทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ เพื่อนำผลการวิจัยไปปรับปรุงพัฒนางานของตน ส่วนงานบริหารบุคคลก็เป็นงานสำคัญที่ผู้บริหารต้องรับผิดชอบและบุคลากรเป็นทรัพยากรสำคัญในการทำให้การบริหารงานอย่างอื่นดำเนินไปด้วยดี จึงทำให้ผู้บริหารสนใจทำวิทยานิพนธ์ในเรื่องนี้เพื่อนำไปปรับปรุงงานให้ดีขึ้น

10. ข้อค้นพบเกี่ยวกับการบริหารงานตามกระบวนการบริหารของผู้บริหารการศึกษาส่วนใหญ่ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยภาพรวมทั้ง 7 ด้านคือ ด้านการวางแผน การจัดองค์การ การจัดงานบุคคล การอำนวยความสะดวก การประสานงาน การรายงานผล และการงบประมาณ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ากระบวนการบริหารตามแนวคิดของ Gulick และ Urwick ได้รับการยอมรับว่าเป็นกระบวนการบริหารแม่บทโดยทั่วไป (ไพฑูริย์เจริญพันธุ์, 2529, 51) ตลอดจนกระบวนการบริหารทั้ง 7 ประการนี้ เป็นหน้าที่ของผู้บริหารไม่ว่าสังกัดใดระดับใด จะต้องปฏิบัติตามกระบวนการทั้ง 7 ประการดังกล่าว สอดคล้องกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2536, 22-23) ที่ระบุว่า ขอบข่ายการบริหารทุกระดับ

ทุกประเภท ทุกภารกิจของผู้บริหารจำเป็นต้องอาศัยกระบวนการพอร์ดคอร์บ (POSDCoRB) ดังนั้นจึงทำให้ข้อค้นพบที่ศึกษาเรื่องการบริหารตามกระบวนการบริหารของผู้บริหารการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก

11. ข้อค้นพบเกี่ยวกับการบริหารงานตามภารกิจของผู้บริหารโรงเรียนทั้ง 6 งาน ได้แก่ งานวิชาการ งานบุคคล งานกิจการนักเรียน งานอาคารสถานที่ งานธุรการและการเงิน และงานความสัมพันธ์โรงเรียนและชุมชนที่ปฏิบัติจริงอยู่ในระดับปานกลาง และที่คาดหวังอยู่ในระดับมาก นอกจากนั้นยังค้นพบว่าผู้บริหารปฏิบัติงานด้านธุรการและการเงินอยู่ในระดับสูงกว่างานด้านอื่น ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของทองอินทร์ วงศ์โสธร (2531, 14-23) ที่ศึกษาผลการวิจัยของวิทยานิพนธ์ที่สำเร็จแล้วที่ทำในกรุงเทพฯ ภาคกลาง ภาคตะวันออก-เฉียงเหนือ และภาคใต้ พบว่า ความเห็นของอาจารย์วิทยาลัยครูทุกภาคมีความเห็นตรงกันว่า ผู้บริหารหรือสถาบันครุศึกษาได้ปฏิบัติงานธุรการและการเงินมากเป็นอันดับแรก และปฏิบัติงานวิชาการมากเป็นอันดับสาม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่างานธุรการและการเงินเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับระเบียบกฎเกณฑ์ต่างๆ หากทำผิดระเบียบอาจทำให้เรื่องที่เสนอไปถูกตีกลับ ทำให้เสียเวลามากขึ้น และบางครั้งการไม่รู้ระเบียบ และทำผิดพลาดอาจนำไปสู่การทำผิดวินัยโดยไม่ตั้งใจ จึงเป็นเหตุให้ผู้บริหารสถานศึกษา ให้ความสำคัญกับงานธุรการและการเงินมากกว่างานอื่น ๆ

12. ข้อค้นพบเกี่ยวกับการบริหารงานตามภารกิจของผู้บริหารสำหรับงานทางการศึกษา ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาบทบาทหน้าที่ของศึกษาธิการอำเภอ และหัวหน้าการประถมศึกษา ซึ่งพบว่า การปฏิบัติงานของศึกษาธิการอำเภออยู่ในลักษณะศูนย์ 3 ศูนย์ คือ ศูนย์ ข้อมูลสถิติและการวางแผน ศูนย์บริการและประสานงาน และศูนย์ติดตามประเมินผล การปฏิบัติงานทั้ง 3 ศูนย์ดังกล่าว ส่วนใหญ่ศึกษาธิการอำเภอปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนั้นศึกษาธิการอำเภอยังปฏิบัติงานตามโครงสร้างการบริหารงานสำนักงานศึกษาธิการอำเภอใน 3 งาน คือ งานบริหารทั่วไป งานแผนงานวิชาการ และติดตามประเมินผล และงานกิจการการศึกษา อยู่ในระดับปานกลางด้วยเช่นเดียวกัน การที่

ข้อค้นพบเป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่าบทบาทหน้าที่ของ
ศึกษาธิการอำเภอมีหลายลักษณะดังกล่าวแล้ว แต่ละ
ศูนย์ หรือแต่ละงาน มีรายละเอียดเป็นงานย่อยๆ อีก
มาก ประกอบกับศึกษาธิการอำเภอยังต้องทำหน้าที่เป็น
ผู้ประสานงานให้กระทรวง กรม กองต่างๆ อีกด้วย จึง
ทำให้การปฏิบัติงานทั้งในลักษณะศูนย์ 3 ศูนย์ และใน
ลักษณะ 3 งานดังกล่าวอยู่ในระดับปานกลาง

สำหรับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของ
หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอในการบริหารโรงเรียน
ตามภารกิจทั้ง 6 งาน อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจ
เป็นเพราะงานบริหารโรงเรียนทั้ง 6 งาน คือ งานวิชาการ
งานบุคคล งานกิจการนักเรียน งานอาคาร งานธุรการ
และการเงิน และงานความสัมพันธ์โรงเรียนและชุมชน
ไม่ใช่งานตามภารกิจโดยตรงของหัวหน้าการประถม
ศึกษาอำเภอซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาเบื้องต้นของผู้บริหาร
โรงเรียน ดังนั้นหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอจึง
จำเป็นต้องดูแลงานบริหารโรงเรียนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้
ประกอบกับโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอหนึ่งๆ มี
มากมาย ทำให้หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอต้องใช้
เวลามากในการตรวจเยี่ยมโรงเรียน ด้วยเหตุนี้จึงทำให้
ผลของการวิจัยส่วนใหญ่พบว่าบทบาทหน้าที่ของหัวหน้า
การประถมศึกษาอำเภอในงานทั้ง 6 งาน อยู่ในระดับ
ปานกลาง

13. ข้อค้นพบเกี่ยวกับการบริหารงานโดยคณะ
กรรมการพบว่า คณะกรรมการประถมศึกษาจังหวัด
(กปจ.) คณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภอ (กปอ.)
ปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่ปฏิบัติจริงอยู่ในระดับ
ปานกลางและที่คาดหวังอยู่ในระดับสูง สอดคล้องกับ
ผลการวิจัยของพลจิตร์ สำเนา (2531, บทคัดย่อ) ที่
พบว่าระดับบทบาทที่เป็นจริงของคณะกรรมการการ
ประถมศึกษาจังหวัดตามที่เสนอของคณะกรรมการเห็นว่า
ได้ปฏิบัติจริงในระดับปานกลาง และเห็นว่าควรปฏิบัติใน
ระดับสูง การที่ข้อค้นพบเป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า
คณะกรรมการประถมศึกษาจังหวัด หรือคณะกรรมการ
ประถมศึกษาอำเภอประกอบด้วยองค์คณะบุคคลที่มา
จากหลากหลายอาชีพ และส่วนมากมีภารกิจประจำที่
ต้องปฏิบัติมากอยู่แล้ว การใช้เวลาส่วนหนึ่งมาปฏิบัติ
งานตามบทบาทหน้าที่ของกปจ. กปอ. จึงมีข้อจำกัด

เรื่องเวลา ทำให้การปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง

14. ข้อค้นพบเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางการศึกษา
ซึ่งส่วนใหญ่ศึกษาเรื่องคุณลักษณะผู้นำ แบบภาวะผู้นำ
และพฤติกรรมผู้นำการสังเคราะห์ผลการวิจัยปรากฏ
ดังนี้

14.1 ด้านคุณลักษณะผู้นำตามที่ผู้บริหารและ
ครู-อาจารย์ต้องการ คือ ด้านความรู้ ความสามารถ
ด้านคุณธรรม ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านบุคลิกภาพ
ด้านความเป็นผู้นำ และด้านส่วนตัวและครอบครัวอยู่ใน
ระดับมาก และเมื่อจัดอันดับความสำคัญของคุณลักษณะ
ส่วนใหญ่ระดับด้านคุณธรรมเป็นอันดับแรก ทั้งนี้อาจเป็น
เพราะว่าผู้ที่จะเป็นผู้นำต้องมีคุณลักษณะที่สำคัญ ซึ่งทั้ง
6 ประการนับว่าเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการ
โน้มน้าวให้ผู้ตามปฏิบัติตามได้ โดยเฉพาะด้านคุณธรรม
ถือว่าเป็นคุณลักษณะที่จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้นำ หาก
มีผู้นำที่เก่งทุกอย่าง แต่ขาดคุณธรรมก็ยากที่จะโน้มน้าว
บุคคลใดให้ปฏิบัติตามได้ด้วยความเต็มใจ

14.2 แบบผู้นำที่ส่วนใหญ่ทำการศึกษาคือ ผู้นำแบบเผด็จการ
แบบประชาธิปไตยและแบบตามสบาย การสังเคราะห์
ผลงานวิจัยพบว่าผู้บริหาร และครู-อาจารย์ ส่วนใหญ่
ต้องการผู้นำแบบประชาธิปไตยอยู่ในระดับมาก และ
ต้องการแบบตามสบาย และแบบเผด็จการอยู่ในระดับ
ปานกลางทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โดยธรรมชาติของคน
ไม่ต้องการถูกบังคับในขณะที่เดียวกันคนมีความต้องการ
การยอมรับ การที่ผู้บริหารใช้ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย
เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ตามแสดงความคิดเห็น และ
ยอมรับความคิดเห็นของกลุ่ม จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้
ผู้บริหารและครูต้องการผู้นำแบบประชาธิปไตยอยู่ใน
ระดับมาก

14.3 พฤติกรรมผู้นำ ส่วนใหญ่ที่ศึกษา
เป็นพฤติกรรมมิติกิจสัมพันธ์และมิตรสัมพันธ์ การ
สังเคราะห์ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่ผู้บริหารการศึกษา
มีพฤติกรรมผู้นำทั้ง 2 มิติ อยู่ในระดับสูง แสดงว่า
ผู้นำให้ความสำคัญกับคนและงานสูง ซึ่งถือว่าเป็นผู้นำ
ที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ Blake และ
Mouton (1964, 11) ที่ระบุผู้นำแบบ 9, 9 คือผู้นำที่มุ่ง
สัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล และผลผลิตสูง วัตถุประสงค์

พื้นฐานของการบริหารงานลักษณะนี้คือ การสนับสนุนสภาพการณ์ต่างๆ ที่ก่อให้เกิดการทำงานเป็นทีมด้วยขวัญและกำลังใจที่ดี การที่ผลการค้นพบเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าในภาคใต้ ประชาชนมีความแตกต่างกันมากทั้งวัฒนธรรมความเชื่อและศรัทธาในศาสนา จะไม่ค่อยยอมรับสิ่งที่กระทบกระเทือนต่อความเชื่อทางศาสนา สอดคล้องกับผลการวิจัยของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (2537, 8) ที่พบว่า ธรรมชาติของชาวไทยชายแดนภาคใต้ มีเอกลักษณ์ความเป็นมุสลิมแบบไทยๆ เชิงอนุรักษ์นิยม เคร่งศาสนา และจะตอบสนองนโยบายของรัฐบาลที่ไม่กระทบต่อความเชื่อทางศาสนาด้วยทฤษฎีผู้บริหารจึงจำเป็นต้องทำให้ผู้ร่วมงานเกิดความร่วมมือร่วมใจดำเนินงานให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี จึงทำให้พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารทั้งมิติกิจสัมพันธ์ และมิตรสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง

15. ข้อค้นพบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนทั้ง 5 ขั้นตอน ได้แก่ การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ การวางแผนและกำหนดทางเลือก การสร้างสื่อและเครื่องมือ การปฏิบัติกรนิเทศภายในโรงเรียน และการประเมินผล และรายงานผล อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้นิเทศอาจมีภาระงานอื่นๆ ที่ต้องปฏิบัติมากเกินไปจนไม่มีเวลาในการนิเทศภายใน หรืออาจเป็นเพราะผู้นิเทศขาดความรู้ความเข้าใจในการใช้สื่ออุปกรณ์การสอนบางวิชา เกรงว่าจะเกิดผิดพลาดขึ้นได้ ทำให้ไม่กล้าสาธิตหรือแสดงการนิเทศได้ จึงทำให้การปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ควรเสนอแนะแนวทางในการเลือกปัญหาการวิจัยต่อนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาดลอดจนขจัดการศึกษาตัวแปรต้นต่างๆ ที่ไม่สามารถบอกอะไรได้เพราะเป็นการเสียเวลาและค่าใช้จ่ายโดยใช่เหตุ

2. ควรมีการสัมมนาระหว่างคณาจารย์สาขาการบริหารการศึกษาจากมหาวิทยาลัยต่างๆ เพื่อหาแนวทางในการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาระดับบัณฑิต

ศึกษาในการหาหัวข้อวิทยานิพนธ์ และวิธีการดำเนินการวิจัยที่แตกต่างออกไปจากที่เป็นอยู่ในขณะนี้

3. การจัดปฐมนิเทศนักศึกษาศาขากการบริหาร การศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ควรเสนอข้อมูลชี้ให้เห็นในเรื่องหัวข้อวิทยานิพนธ์ที่ซ้ำซ้อนกัน จำนวนวิทยานิพนธ์ และวิทยานิพนธ์ในแต่ละกลุ่ม

4. จากการสังเคราะห์งานวิทยานิพนธ์พบว่า วิทยานิพนธ์จำนวนไม่น้อยที่มีชื่อเรื่องคล้ายคลึงกันมาก ตัวอย่างเช่น ความพึงพอใจของครูอาจารย์ในการปฏิบัติงานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และเรื่องสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ลักษณะเช่นนี้ทำให้เห็นว่ทิศทางการวิจัยสาขาการบริหารการศึกษายังไม่กระจายเท่าที่ควร

ดังนั้นหน่วยงานต้นสังกัดของนักศึกษาที่ลาศึกษาต่อ ควรเสนอแนะหัวข้อหรือปัญหาลักษณะใดบ้างที่มีผู้ทำวิจัยบ่อย หรือหัวข้อที่เป็นความต้องการของหน่วยงานในการนำไปพัฒนาปรับปรุงงานในหน่วยงาน หรืออาจเป็นหัวข้อหรือปัญหาที่เป็นเรื่องใหม่ ทันสมัย และน่าสนใจ เป็นการเสริมสร้างงานวิจัยที่ยังขาดแคลนอีกทางหนึ่ง และช่วยให้นักศึกษาไม่ลอกเลียนหรือดัดแปลงหัวข้อวิทยานิพนธ์หรืองานวิจัยของผู้อื่น โดยเปลี่ยนเฉพาะสถานที่ที่ทำการวิจัยเท่านั้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการดำเนินการวิจัยในลักษณะการสังเคราะห์งานวิจัยในสาขาวิชาอื่น ๆ นอกเหนือจากสาขาการบริหารการศึกษา

2. ควรมีการสังเคราะห์งานวิจัยเพื่อวิทยานิพนธ์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษาที่ทำในภาคอื่น ๆ

3. ควรใช้การสังเคราะห์ผลวิจัยโดยใช้สถิติอ้างอิง ซึ่งมีน้ำหนักความน่าเชื่อถือได้ดีกว่าการสังเคราะห์โดยใช้สถิติบรรยาย

4. การสังเคราะห์ผลงานวิจัยมีลักษณะคล้ายกับงานวิจัยเชิงสำรวจที่ต้องศึกษาเอกสารจำนวนมาก การทำวิจัยลักษณะนี้ต้องอาศัยเวลา และงบประมาณมาก

เนื่องจากต้องเดินทางไปศึกษาเอกสารฉบับสมบูรณ์ในมหาวิทยาลัยต่างๆ การรวบรวมผลการวิจัยเพื่อการสังเคราะห์ใช้เวลามาก ทำให้งานสำเร็จล่าช้ากว่ากำหนด

เอกสารอ้างอิง

- จันทร์เพ็ญ เชื้อพานิช และคณะ. (2531). การวิเคราะห์และสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. *วิธีวิทยาการวิจัย*, 3, 37-48.
- ทองอินทร์ วงศ์โสธร. (2531). ทฤษฎีและการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารสถาบันครุศึกษา. *วารสารวิธีวิทยาการวิจัย*, 3(3), 14-23.
- พลจิตร์ สำเนา. (2531). การศึกษาบทบาทการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดใน 14 จังหวัดชายแดนภาคใต้. *ปริญาญานิพนธ์บริหารการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา. (สำเนา)*
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2538). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ไพฑูริย์ เจริญพันธุ์วงศ์. (2529). *การบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: โอ เอส พรินติ้ง เฮ้าส์.
- มหาวิทยาลัยศิลปากร. (2539). *บริหารสัมพันธ์. นครปฐม: ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.*
- มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (2541). *คู่มือบัณฑิตศึกษา 2541*. ม.ป.ท.: ม.ป.พ.

- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2536). *การวิจัยการบริหารการศึกษา*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ. (2529). *จิตวิทยาสังคม*. กรุงเทพฯ: ชัยศิริการพิมพ์.
- สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, คณะพัฒนาสังคม. (2537). *รายงานการวิจัยเรื่อง ปัญหาการพัฒนาการบริหารงานบุคคลในจังหวัดชายแดนภาคใต้*. ม.ป.ท.: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2528). *การบริหารโรงเรียน การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- สุพัฒน์ สุกมลสันต์. (2535). *การอภิวิเคราะห์และสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระหว่างปี พ.ศ.2515-2530*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุทุมพร ทองอุไทย. (2520). *แบบสอบถาม: การสร้างและการใช้*. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุทุมพร จามรมาน. (2531). *การสังเคราะห์งานวิจัย: เชิงปริมาณ*. กรุงเทพฯ: พันนี้พับบลิชซิง.
- Blake, Robert R., & Mouton, Jane S. (1964). *The managerial grid*. Texas: Gulf Publishing.
- Glass, G.V., et al. (1981). *Meta-analysis in social research*. California: Sage Publications.